

Poznamoče število Trstu in okolici po 20 cent. — Oglaš se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.). — Oglaš trgovcev in obrtnikov manj po 40 cent., obrtnična, zahvala, poslanca in vabila po l. l.—, oglaš denarnih zavodov manj po l. 2. — Mali oglaš po 30 cent. beseda, najmanj pa l. 2. — Oglaš naročnika in reklamacije se pošilja po kakšno upravi? Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franška Asiškega štev. 20, l. nadstropja. — Telefon uradnika v upravi 11-52.

zahteve samo v osnovnih potezih, datja pa prepustila komisijam.

Kakor se doznava, bodo Nemci ugovarjali predvsem sklepom 2 in 3. komisije. Protipredlogi se tičejo stvarnih dajatev, ki so že tako napredovale, da predstavljajo skoraj trgovsko pogodbo. Tudi določbe glede transfernega odbora naj bi se deloma spremenile.

«Temelj naše politike bo predvsem spoštovanje mednarodnih pogodb in političnega reda, ki je določen v mirovnih pogodbah, ki jih je Jugoslavija podpisala. V kolikor niso določbe teh pogodb izvršene, se morajo čim prej izvršiti. Kraljeva vlada je skušala vzdržati z vsemi, a posebno s sosednjimi državami prijateljske odnose. »Balkan balkanskim narodom«, to bo stališče vlade, ki hoče posvetiti največjo pozornost našim balkanskim sosedom. Narodi, ki živijo na Balkanu, imajo skupne interese in svoboda enega naroda je odvisna od svobode drugega.

«Kraljeva vlada se bo potrudila, da ostanejo odnosi z Grško prijateljski in si bo sploh prizadevala, da vzpostavi dobra razmerja z vsemi državami, s katerimi dosedaj še nimamo službenih zvez. Pri vsem tem pa prihajajo v poštev naši državni interesi. Zlasti pa bo skrbela vlada, da bo v stalinih in tesnih zvezah z zapadnoevropskimi demokratskimi državami ter bo postopala tudi v vprašanju sovjetske Rusije solidarno z ostalimi zapadnoevropskimi vlastmi. Upamo, da se kmalu najde način, da se čimprej uredi razmerje z ruskim narodom.

«Glede notranje politike bo vlada v državni upravi uvedla večji red in korektnost ter čuvanje in strogo izvajanje zakonov. Brezpogojno pa bo vlada z drakonskimi zakoni pobijala korupcijo in preprečila demoralizacijo državne uprave ter z ozirom na to iznesla več zakonskih predlogov, kakor zakon o reviziji uradnega zakona, zakon o zemljoradniških kreditih ter prevsem invalidski zakon. Prav tako glede izenačenja zakonov bo vlada predložila več zakonskih predlogov. Istočasno bo vlada skrbela, da ne bo ogrožen red v državi z nezakonitimi ali nasilnimi sredstvi. V prvi vrsti je tu mislen občinski zakon, ki še ni povsod uveden.

«S tem je v glavnem razložen program vlade, ki je brez dvoma zelo velik. Vlada se vkljub temu nadeja, da ga bo s svojimi energičnimi odredbami tudi izvedla. Vkljub temu se vlada dobro zaveda, da je treba za vse to dovolj velike energije in dobre volje. Vlada je prepričana, da bodo tudi ostali poslanci vzeli njen program na znanje in ga podpirali. Kajti ta program je velike važnosti za konsolidacijo notranjih razmer in zunanje političnih odnosov. Vlada bo izpolnila vse obveznosti, ki jih ima z ozirom na odgovornost narodnih poslancev.»

BEograd, 6. (Izv.) Po prečitaniu deklaracije je vladna vecina burno ploskala in klicala »zivio« Davidoviciu, dotim je opozicija ostala popolnoma mirna. Opozicijonalni poslanci so ob koncu citanja deklaracije priceli deliti letake, napisane »Desetgodisnji dan«. Ti letaki vsebujejo brzojavko, ki jo je Radic poslal cesaru Francu Jozefu I. dne 1. avgusta 1914. Letaki so vzbudili zelo mucen vtis v skupstini.

Končno je bil na seji skupščine določen dnevni red jutrišnje seje.

ugotovitve nemških prestopkov in novih sankcij. Prosil je nemške delegate, da po možnosti še danes zvečer navedejo točke, o katerih žele razpravljati, ker želi, da se konferenca že v petek konča. Izjavil je, da more konferenca delati brez prekinjenja. Želi, naj se ne vodijo nepotrebne debate in ne drže dolgi govori.

LONDON, 6. Prvo srečanje med Nemci in zavezniki se je izvršilo v prijateljski, skoraj prisirčni obliki. Malo pred 12. je zapustila nemška delegacija hotel Ritz, da odide v Downing Street, kjer zboruje medzavezniška konferenca. Pred hotelom je šla skozi gost špalir občinstva, ki se je zbralo pred ulico. Pri vходу v dvorane, v katerih se vrši konferenca, je predsednik MacDonald pozdravil delegate in jih peljal na njihova mesta. Državnemu kancelarju in zunanjemu ministru je bilo nakazano mesto nasproti angleškemu in francoskemu ministrskemu predsedniku. Neposredno za nemško delegacijo sta prišla Herriot in della Rocca. Kmalu nato je prisel tudi belgijski ministrski predsednik Theunis.

Po plenarni seji so nemški delegati prvi zapustili zborovalnico; pri odhodu so jih obsuli fotografi.

Paralelno s konferenco bodo komisije razpravljale o onih vprašanjih, ki ne spadajo v bistveni konferenčni tema, vendar pa so odločilnega političnega pomena; to so pogajanja med Belgijo in Francijo na eni ter Nemčijo na drugi strani o vojaških izpraznitvi Porurja ter popolnem odpliku francoskih in belgijskih železničarjev. V teh vprašanjih leži težišče londonske konference in sporazum o njih bo odločil o njenem uspehu.

Nemška delegacija se je ob 6. uri zvečer zbrala v svojem glavnem stanu v hotelu Ritz, kjer proučuje sklepe treh komisij, ki jih je izročil MacDonald. Nj še gotovo, ali bo mogla nemška delegacija že tekom današnje noči obdelati ves material. Mo- goče je, da bo delegacija formulirala svoje

NAŠA MLADINA

Njene napake in naloge

Čistimo nazore in se pripravljajmo! —G.gor.

Čistimo nazore in se pripravljajmo! —G.gor.

V 182. števu »Edinosti« je gospod G.gor. priobčil prav dolgo polemiko o zgornjem vprašanju, nanašajočo se na moj članek, priobčen pod zgornjim naslovom v 164. in 167. števu »Edinosti«. Razven par lepih jederc, je g. polemik povedal isto, kar sem že jaz v svojem članku, samo v drugačni obliki! Pravzaprav se mi zdí odveč odgovarjati, ker namen mi je bil s člankom jasen kot kristal in sem si le želel, da bi se še kdo oglasil in povedal svoje mnenje — seveda ne v obliki zadnje polemike! — ker na stvarne in v blagohotnem tonu pisane polemike sploh odgovarjal ne bi, vedoč, da bi bile meni in drugim v korist. To pa o zadnji polemiki, ki jo tudi odlikuje dolgozveznost in frazerstvo (šeprav v isti to-meni očital), ne morem trdití. Naj bi namraje gospod G.gor. kaj bolj poučljivega povedal, ker se nam že hoče pokazati s svojim spisom kot dober poznavalec razmer, pedagog in sociolog. Čutim pa le moratno dolžnost odgovoriti predvsem na nekatere točke polemike, ki samo kažejo, da pisec smisla mojega članka ni razumel — to pa zato, da si ne bo kdo mislil, da sem radi polemike že izgubil »korajžo« in da sem ga sploh »polomil« — kakor misli g. polemik.

Najprej nekaj splošnega. G. pisec mi sam priznava, da sem, 'vsaj eden, ki se je sko-
ražil', dočim se ves njegov članek s tem
ne strinja, ker ni g. polemik pomislil, da
se pri nas javno — v časopisih — (razen
posameznih dopisih) dosedaj še ni obrav-
navalo to vprašanje in da se zato ne sme
komaj započeti zgradbe na mah porušiti,
temveč nasprotno: pridati in vztrajno, z
besedami in dejanji, v teoriji in praksi,
naprej graditi in doživati, toda ne v
spremstvu črnega pesimizma, temveč op-
timizma, sicer se delo samo ob sebi zrubi.
In gospod G. gor. je zgradbo porušil, kar
je vsakdo, ki je polemiko čital, dobil vtis:
Branimirov članek ni vreden nič, podobni
članki in časopisi nič — torej je sad vsega
enak nič! in v sploh neumno pisariti! G.
pisec pravi: Ne vpiti: «Ne bodite slepi!»,
temveč udariti! A jaz pravim: Ne sedeti
doma za pečjo in klicati: Udaril — in uda-
riti morda po muhi! Ne doma, za pisalno
mizo, študirati vzroke napak, marveč jih
študirajmo tam, kjer jih moremo tudi najti:
v družini, na vasi, na deželi, med mla-
dečji samimi!

Ugotoviti moram dalje, da je g. polemik prezrl začetne besede v 5. poglavju mojega članka: »Tako sem v glavnem podal svoje misli, ki pa so obenem vtisi, ki sem jih dobil na svojih številnih potovanjih po domovini. Vem, da bi se dalo o marsičem bolj široko razpravljati in govoriti, ali predragocen in premajhen je prostor v naših listih« — ker sicer ne bi mogel vzklihniti: »Kaj bi tisto, opisovati razmere!« Hoče me namreč gospod G.gor. poučiti, kaj na pravzaprav pišem v takih člankih, kaj smem in kaj ne smem, kot da človek ne bi imel svoje volje in si mogel določiti načrt za članek, ki se glasi: Vtisi — na kratko! Torej...? Škoda besed in še večja škoda dragocenega prostora v našem edinem dnevniku. Pojdimo naprej! Gospod G.gor. mi očita obup nad razmerami, primerja članek z »jokom«, s »solzami, ki so še vedno dokaz bolne in šibke duše«. Dokaz črne, pesimistične duše, dokaz obupa so pa besede g. polemika: »Spomnimo se samo še, da so se že ustanavljala društva in listi in podobno za pobijanje pijančevanja, da se vedno kdo izpodtakne ob plesu v časopisih in govorih, torej ob napakah naše mladine ravno. A sad vsega tega je malenkosten... ne pa kot so podobni članki« itd... Na drugem mestu priporoča g. pisec energičen odpor, junaški nastop, tu pa obup nad istim delom, ki ga priporoča! Če pa članki nič ne zaležejo, če tudi listi nič ne zaležejo, tudi članek gospoda G.gor. je nepotreben! Ergo...? G. pisec pravi tudi, da moj članek ne more nikomur koristiti, ker pravi, da je bil članek pisan ravno za tene skvarjenca... Mala pomota! Dovoljujem si Vas opozoriti na moje vtiske v 2. poglavju: »Kar sem dosedaj le čutil, o čemer sem dosedaj le razmišljal, kar sem povedal le znanecem, zaupnim svojim prijateljem in prijateljem mladine, hočem danes povedati vsem, ki vedo, kaj je njih dolžnost, in onim, ki se tega, žal, še ne zavedajo... prvim zato, da bodo s svojim delom vzor drugim, da sami zdravijo slepe in jim kažejo pred seboj luč...« Menda se sedaj razumemo! Govoril sem torej tudi zdravim in baš tu si dovoljujem zopet neko opombo. Gospod G.gor. se spodlikta tudi na tem, da sem takoj v 1. poglavju omenil, kako nitro sem zapuščal vasi, ki me niso zadovoljele in da me je bilo sram stati med njimi, ki pravzaprav ne zaslužijo imenovati se »naši« — in pravi: »Kdo pa zaželuje več nege in skrbstva: bolnik v postelji ali hrust na gori?« Odgovarjam — u

čistim — da ima le delno prav. Poda namreč v protislovje, kaj, ko hoče dokazati mojo krivdo. Malo nišje pravi... a tu nam gre za armado bolnih, ki je, žal, danes (in ravno danes!) večja od one zdravih, ki (jadrno hiti) po bregu navzdol in povleče na svoji poti vsak dan novo zdravo žrtev a seboj, da se vsak hip manjša moč dela, vztrajnosti in zdravja. (Podčrtal Branimir). In kaj je naša dolžnost, dolžnost vseh spoznavnih in treznih? Med nje se zariti in razstreliti njih dušo — to je naša dolžnost! Počasi! Človek božji, vprašam te: Kako se hočemo — zdravi — zariti v bolne, če pa je bolnih več kot zdravih, če gre naša pot navzgor, oni pa drve navzdol in nas, ki nas je malo, na svojem pohodu zdrave, pogoltnejo, okužijo? To se pravi — iti z glavo v zid! Tudi pri zdravih se pomudimo, tudi oni so potrebni zdraviti, potrebni so trdnosti, to zlasti še, če je njih zdravje šibko! Tudi zdrave moramo okrepiti, vltiti jim moramo zdravilne, junaške moči, ohraniti jih moramo zdrave, da ne podležejo! Tudi zdrave moramo varovati pred boleznijo in ne se to malo čestito pustiti oholeti v hiši bolnih! Zato pravim: Najprej naj bo naše zdravje trdno, potem pa vsi v eno, zdravo in močno falango in... hurá v bojni grom proti bolnim!!! Potem gotovo ne bo treba reči: »In armada bolnih ima novega člana«, marveč: »In armada zdravih ima enega, ima dvajtri, štiri... nove člane!« Moder državnik napove vojno nasprotni, sovražni državi šele, ko si je v svesti, da ima zbrano močno armado — in se niso presenečenja izključena! Mi pa da bi udarili na našega nasprotnika, ko se naše, zdrave, armade nismo presteli in pregledali — ali je vsa v resnici zdrava ali ne? In tudi potem, ko imam že vse pripravljeno na svoji strani, še ne smem udariti: spoznati moram prej še svoja nasprotnika! Z ljudmi, ki jih ne poznam, se ne morem uspešno boriti.

Prijatelji mladine! Le oglasite se! Naj se krešje naša naziranja! Slaba naj odlete in dobra se bodo sama od sebe držala. Pred očmi pa ne imejmo le nizkotnih teženj! V nas mora vzkleti zavest, da je naloga, o kateri se hočemo pomeniti težavna, da se slabosti — zlasti še, če so napake nas vseh in ne samo mladine, kakor trdi g. polemik — ne dajo odpraviti čez noč in da je treba zato veliko, veliko težavnega dela, veliko, veliko truda! Proč pa s pesimizmom, zamenja naj ga optimizem, ker sicer ne pridemo nikamor, in skušajmo vedno vedeti — kakor pravi gospod G. gor. — kaj pravzaprav hočemo ter skušajmo se orijentirati tako v dobrih kot slabih časih, skušajmo se živjeti v razmerah in jih proučiti, toda ne samo odaleč gledajoč nanje. Malenkosti na stran, polemike naj bodo stvarne, ne cele kolone dolge, in šele potem, ko bo to doseženo, bomo mogli vzklikniti z g. polemikom: »Na oge! Čistimo nazore in se pripravljajmo!«

Iz Pariza v London

Ko sem prišel že do Pariza, pa bi ne šel v London na razstavo v Wembley, o kateri piše te mesece in mesece časopisje vsega sveta! Najcenejša vožnja iz Pariza v London je preko Dieppe-Newhaven: tja in nazaj (III. razred seveda) 175 frankov.

Na kolodvoru Saint Lazare ob vohodu čakam zamen prijatelja, s katerim sva se domenila, da odpotujeta skupaj v London. Bal sem se, da se mi zgodi kakor v Trstu ko sva se zgubila z drugim prijateljem že... pri vohodu. Vlak odpelje ob 20.45, se par minut manjka; jaz še vedno čakam. Končno ugledam prijatelja, ki prihaja že s postaje od vlaka: postaja je velika, ima 4 vohode; jaz sem čakal pri glavnem vohodu, a on je prišel na postajo skozi drugega ter šel naravnost na vlak, ne da bi se našla. Komaj me tovariš seznanj z nekim češkim profesorjem, že ugleda na postaji nekega Ljubljancana, ki je potoval v London na račun svoje trdnosti in je poznal tudi precej dobro London ter obvladal angleščino. Vse gre dobro! Kako prijetno je, ako se nahaja človek v domači družbi v kujeju na tujih tleh. A še nas ni bilo dovolj Slovanov skupaj. V zadnjem trenutku pred odhodom vlaka pride v naš kupé še en Čeh, trgovec; dedel je zraven nekega mladega Angleža. Razvil se je živahen razgovor, katerega se Anglež seveda ni mogel udeležiti; sicer, kdor pozna Angleža, ve, da je Anglež prav rad v miru. Toda mladi češki trgovec ga ni pustil dolgo v miru. Ker mu je bila angleščina tuja, si je pomagal s francoščino, italijanščino in z rokami, dokler ni končno vzel svinčnika v roko ter napravil skico cele Evrope, da je Angležu lahko prav nazorno pokazal kje smo doma. Šaj je obče znano, da zapadni narodi res malo kudarajo zemljepisje drugih držav. Tudi izredno živahni Čeh je šel še dalje: pričel je učiti Angleža šteti po češko. »Triašest srebrnih prepelic...«, Anglež si je mašil ušesa. Rešil se je prepričljivega Čeha šele, ko smo dospeli v Dieppe. Z vlaka vse leti proti francoski carinarnici, tečemo tudi mi. Pregledovanje potnih listov in priljage se je izvršilo zelo naglo; finančni stražniki so le popraševali, ali imajo potniki s seboj kaj zlatenice.

Na parniku potnik takoj čuti, da je pravzaprav že na Angleškem. Mornarji vpijejo: »First, second, third class (I., II., III. razred)!«. Na parniku sem doživel prvo razočaranje na Angleškem. Iskali smo zamen prostore za potnike III. razreda; končno sem se obrnil na nekega mornarja. Pokazal mi je krov ladje, vse mokro povsod (menda od goste meglice), stola nikjer, kam naj človek sede? Na kovčegih so že sedeli potniki zaviti v dežne plašče; bilo je zelo mrzlo še, ko je stala ladja na mestu! Češki profesor, ki ni imel razen narhbitnika ničesar s seboj, se je tresel od mraza. S krova peljejo stopnice nižje, kjer so tudi prostori III. razreda. Stopimo doli, zopet vse mokro in vlažno. Ljubljancan se jezi, godrnja nad Angleži; pričela sva se tolažiti s kritiziranjem. Na podlagi lastnih izkustev sva dognala, da je potovanje v III. razredu v Italiji in na Angleškem zelo mučno. Iz Trsta do francoske meje moram n. pr. najmanj trikrat presteti, oziroma čakati na zvezo po več ur; poleg tega se moraš še boriti za prostor. Radi tega v Italiji potuje večina potnikov, ki se poda na daljše potovanje, v II. razredu. Na Angleškem je III. razred izredno zanemaran; taprejo te v kupé, iz katerega ni izhoda. Ze na vlaku lahko opaziš, da zija med posamez-

nimi sloji globok prepad. Nasprotno je potovanje v III. razredu v Franciji dokaj udobno, zveza med vlakci izredna.

S prijateljem kritizirava, morda protestirajo tudi ostali potniki sami pri sebi: a kdo se bo zmenil za te pobožne proteste? Parnik vozi dalje kakor da bi vozil na stotine najbolj zadovoljnih ljudi na svetu... svet gre dalje mimo kritik: »Business is business«, »Geschäft ist Geschäft«, »Tako pač nesel« Kdor plača več, se udobneje vozi... Čas za razmotrivanje o socialnih vprašanjih je kmalu pri kraju; parnik je vozil z izredno brzino in evo nas v Newhaven-u. Pri kontroli potnih listov mora odati vsak potnik listič, ki ga je prejel na parniku. Na lističu mora potnik navesti svoje osebne podatke in bodoči naslov v Angliji. Angleški uradnik vpraša poleg tega potnika, koliko časa namerava ostati v Angliji in po kakem opravku potuje. Izvedel sem, da zahtevajo Angleži to iz strahu da bi tuji še pomnožili brezposelnost. Svoječasnno sploh niso pustili v Anglijo tujcev, ki niso dokazali, da morejo živeti z lastnim denarjem gotov čas v Angliji.

Pot iz Newhavena v London je dolgočasna; sama ravnina nepregledni travniki, po katerih se pase živina, vse to zavito v gosto meglo. Ob 6.15 zjutraj prispemo v London na Victoria Station.

London me ni prav nič razočaral. Še predno smo dospeli na kolodvor, sem opazil nedogledne vrste popolnoma enakih hiš; za vsako hišo lep vrt. To naj bi bilo predmestje. Proti središču: dolge ulice s precej lepimi stavbami, ki so vse okajane od premočnega dima. Za črno barvo hiš skrbijo, poleg številnih tovarov, tudi veliko število lokomotiv na premoč, ki prevažajo po mestu tovorno blago. Zrak težak, precej mrzlo in zopet megla. Torej vse kakor sem si predstavljal na podlagi raznih popisov Londona.

Iskali smo kavarno, da bi popili čašo kave. Do 8. ure so vse zaprte. Kavo težko dobis, pač pa imaš na razpolago čaj z mlekom. Čaj zjutraj, čaj popoldne, čaj popoldne, čaj zvečer, kdo bi se ga ne naveličal! In pa »cacao« (izgovori »koukou«) Človek bi jedel kar zaporedoma vedno naprej: Megla dela apetit; podnebeje je tako, da zahteva močne hrane.

Sobo smo našli po purnem iskanju! K sreči nam je pomagal pri iskanju g. J. iz Ljubljane, ki smo ga našli že v Parizu na kolodvoru. Za sobo sva plačala dnevno 10 šilingov (okoli

50 liri), drugo so zahtevali celo po 12 šilingov za posameznika! Za hišo moras plačati najmanj 3 šilinge (15 liri), ako hočeš posteno kodo. V Londonu človek lahko uvidi, zakaj vlada na Angleškem tako velika brezposelnost! Angleško blago ne more konkurirati z drugim, ker so proizvodni stroški previsoki in to valed tega, ker so življenjske zahteve (standard of life) tako visoke. Funti, ki sem jih kupil v Parizu, bodo v Londonu, kakor vse kaže, kmalu potekli.

Prvi dan smo porabili za to, da smo si ogledali koliko dolgo je mesto. V parlament, ki je ena izmed najbolj veličastnih stavb Londona, nismo mogli, ker je bil tisti dan vstop zabranjen. Bazilika sv. Pavla je znamenita radi spomenikov, ki so jih Angleži (na spomenikih je vklesano: erected by Parliament) — postavil parlament) postavili možem, ki so si etekli zasluge za domovino. Francoza gotovo neprijetno dirne dejstvo, da so to večinoma spomeniki bojevnikov, ki so se izkazali v vojnah med Angleži in Francozi za nadvladje nad morjem. Napisi na spomenikih imajo tudi to značilnost: Skoro na vsakem je rečeno, da so junaki padli »to God, King and Kingdom« (za Boga, kralja in domovino); dokaz, kako Angleži spoštuje vero. To besedilo me je spomnilo na nekdanje staro geslo: »Vse za vero, dom, cesarja!« Ogledali smo si tudi svetišče Westminster, ki je tudi znan radi krasnih spomenikov angleškim zaslužnim možem. V tem svetišču je tudi grob neznanega vojaka. Tu sem se spomnil na spominsko ploščo, ki jo je dala postaviti angleška vlada na stebor v cerkvi Notre Dame v Parizu. Napisi pravi, da je Anglež postavil ploščo »Bogu v čast in spominu angleških vojakov, ki so padli za domovino na francoskem v svetovni vojni. Potnik takoj opazi, kako spoštujejo na Francoskem in v Angliji spomin padlih. A kdo se pri nas spomni za vse one nesrečnike, ki so pustili svoje mlado življenje za domovino, ki je niso imeli«

Zvečer je v Hide-Parku igrala godba. Videl sem kotičko za kotičko, ena lepša od druge, vse svetlo; v kotičkah stari gospodje in gospe, sama aristokracija. Nake besede, nikdo ne zgane z glavo; kotičaj v fraku in cilindru nepremično drži bič v roki. Vse spili propada. Zraven teh kotički vidis... raztrganega delavca, ki nima niti 2 pence, da bi lahko sedel na klopi... Dr. L. B.

DNEVNE VESTI

Narodne manjšine v Italiji in na Danskem

Z ozirom na naš današnji uvodnik moramo podati tu fanatikom raznarodovanja narodnih manjšin izdatno lekcijo po dunajski »Neue Freie Presse«, po listu torej, ki mu ne more v novih časih nikdo očitati sovraštva proti italijanskemu narodu. Vprašanje narodnih manjšin v Italiji in na Danskem kaže nekaj paralel. Ne Italija, ne Danska nista po pogodbah obvezani dovoliti manjšinam pravice glede jezika, šole, kulture in njih tradicij. Le ena bistvena razlika je: Nemci na Danskem so bili priključeni k danskemu ozemlju na podlagi pravice do samoodločbe, torej glasovanja. Dočim ni Danska dala Nemcem nikakih obljub glede manjšinskih pravic, je pa Italija povodom mirovnih pogodb slovesno obljubila svojim narodnim manjšinam, da bodo varovane njihove avtonomne naprave, da se bodo spoštovali njih jezik, njih kultura, njih običaji.

Vprašanje zaštite narodnih manjšin je bilo na mirovnih kongresih v razpravi toliko glede Danske kolikor Italije. Obe sta izjavljali, da niso potrebna nikakva pogodbeni jamstva, ker že liberalna zakonodaja obeh dežel sama na sebi nudi zadostne garancije.

Na to pa ugotavlja »Neue Freie Presse«, da na Danskem takozvani svobodnostni paragraf res daje taka jamstva. Italijanska država pa ne ustanavlja takih svobodnostnih načel za svoje manjšine. Razen v verskem pogledu so pravice narodnih manjšin skrajno utesnjene in ni zajamčena nje svoboda pouka, ne združevanja in sestajanja. Centralistično opredeljena edinstvena država meni, da ni dolžna, da bi manjšinam v prilog izdala različne norme, ter se nadeja, da pride do cilja z odredbami narodnega zatiranja.

V mestih, ki prihajajo pri tem v poštev, je razdeljena ljudska šola na Danskem v dva oddelka z danskim, oziroma nemškim učnim jezikom. Stariši in varuhi morejo svobodno izbirati med dansko in nemško šolo. Seveda se v danskih šolah poučuje tudi nemški jezik in narobe. Na deželi se uravnava učni jezik po ljudskem jeziku v šolskem okrožju. Vendar more 20 odstotkov upravičenih volivcev zahtevati nemško šolo, čim je 10 šolobveznih otrok.

V Italiji pa je bilo s kraljevim dekretom od 1. oktobra 1923. odpravljenih na stotine šol narodnih manjšin. V prve razrede se je uvedel italijanski učni jezik in se ovira celo zasebni pouk v materinem jeziku. V bodočem letu bosta prva dva razreda čisto italijanska, tako da bo materin jezik v malo letih popolnoma izključen. Pač se uči v italijanski šoli tudi materin jezik, toda le v dodatnih urah. Vse to postopanje — pravi »Neue Freie Presse« — je tem čudnejše, ko dovoljuje italijanska vlada kolonijam večje svobodščine. S kraljevim dekretom z dne 31. januarja 1924. odreja, da se morejo v Cirenaiji in Tripolitani na podlagi mnenja krajevne vlade za libijske občane muslimanske vere ustanovljati arabske šole.

Nadalje ugotavlja dunajski list, da so na Danskem tudi višji nauki urejeni na sličen liberalen način kakor ljudsko-šolski pouk. Na južnem Tirolskem pa sta odpravljeni že dve nemški srednji šoli, a drugim grozi nevarnost neprestano. Južno-tirolsko ljudsko šolstvo, nekdanj cvetoče, je v letošnjem letu silno zazadovano, tako da je neki dunajski šolski ravnatelj, ko je videl to, vzkliknil: »Šolsko leto je popolnoma izgubljeno, in če se ne nosreči, na-

domestiti ga, bo to pogubno za doraščajočo generacijo«.

»Neue Freie Presse« zaključuje: »Italiji in Dansk, velesili in mali državi, so priključene narodne manjšine, s katerimi se pa povsem različno postopa. To je pač zopet enkrat logika zapustila svet. Kako bi bilo sicer možno, da se Nemcem na južnem Tirolskem slabše godi, nego Nemcem, ki so bili valed ljudskega glasovanja priključeni k Danskim?«

Zborovanje fašistovske stranke

V soboto dne 2. t. m. je bilo otvorenje zborovanje fašistovske stranke v Rimu. Sejam predseduje ministri predsednik Mussolini. G. Mussolini je imel dva važna govora. V otvorenem govoru, ki je povzročil živahne polemike, je izrekel pomembne besede, da »mora fašizem shraniti manganen na kaščo«, da pa morajo fašisti biti pripravljeni na morebitne napade s strani sovražnikov fašizma. Drugi govor je imel povodom razprave o znani resoluciji bivših bojevnikov, ki zahtevajo popolno ločitev med državo in strankami ter povrnitev k duhu risorgimenta. Mussolini je izjavil, da je z resolucijo bojevnikov popolnoma nezadovoljen. Razni govorniki so izražali isto misel ter naglašali potrebo, da ustanovijo fašistovski bojevniški svoje samostojne organizacije.

Na seji od preteklega torka je bila sklenjena politična resolucija, v kateri se naglašja, da se mora fašistovska revolucija iz 1. 1922. dalje razvijati ter da je treba preživelo demokratsko-liberalno državo prenoviti z uvedbo novih institucij, ki jih je napovedal tudi kralj v svojem prestolnem govoru ob začetku XXVII. zakonodajne dobe.

Našim društvom!

Kakor gobe po dežju se nam javljajo na razne načine nova društva in organizacije, ki želijo, da jim naš list objavlja sestanke in druge prireditve. Gre včasih za »društva«, ki so popolnoma neznana. Uredništvo gre vsem rado po možnosti na roko, zaupajoč v dobro vero tudi do sedaj še neznanih organizacij. Vendar pa povzročajo slične objave v javnosti precej zmešnjave, ker so imena novih organizacij navadno tako podobna imenom že obstoječih starejših društev, da jih ni mogoče vedno razlikovati in jih identificirati. Opazili smo poleg tega, da nekateri »organizatorji« uprizarjajo po listih silno propagando, s katero posegajo v delokrog že obstoječih in uspešno delujočih društev. Posledica tega je, da nastaja toliko med društveniki že znanih društev kakor tudi med ljudstvom na deželi velika zmeda, katere ne more biti v korist naši stvari. Naš list smatra za svojo dolžnost podpirati vsako društveno gibanje, ki more koristiti kulturnemu in gospodarskemu napredku našega ljudstva. Temu namenu zmešnjava na polju društvenega delovanja gotovo ne služi. V interesu jasnosti prosimo vsled tega vsa naša društva, ki želijo, da bi jim naš list objavljal sestanke, prireditve itd., da nam redno pošiljajo tozadevne dopise v obliki društvenega akta s podpisom predsednika in tajnika, da nam bo mogoče ugotoviti, kdo nosi odgovornost za določene objave. Po možnosti naj bo na dopisu pritisnjen tudi društveni pečat. Priporočamo to v ravnanje odborom naših društev predvsem vsled tega, ker vemo, da bo s tem ustrezno tudi našemu širšemu občinstvu.

K enketi o zavarovanju goveje živine

Neki naš čitatelj s Tolminskega nam piše: Z ozirom na anketo v Vašem cenj. listu o zgornjem vprašanju si dovoljujem tudi jaz povedati svoje mnenje in izkazuje, ki sem jih doživel pri zavarovalnicah za govejo živino. Kakor vam bo gotovo znano, so bile pred vojno zavarovane vse večje vasi na Tolminskem pri bivši deželni zavarovalnici v Gorici. Sedaj vse te vasi nimajo zavarovane svoje goveje živine. Znamo mi, da so v Zatočinu ustanovili leta 1920. neko domačo zavaroval-

nico, katere pa tržica ni oblastveno priznana. Naši kmetijski gospodarji se zavedajo velike važnosti zavarovanja in si radi tega pomagajo, kakor si pač znajo in morejo. Navedena zavarovalnica deluje dobro in so tudi kmetje z njo popolnoma zadovoljni. Cenitev živine se vrši pri tej zavarovalnici dvakrat na leto in sicer: prve dni v oktobru, ko se prižene živina s planin in pašnikov, in prve dni v maju, to je predno se odžene. Plača se dvakrat na leto in to vsakokrat polovico premije, ki znaša 1% od zavarovanega zneska in polovico eventualnih živinovozdravniških stroškov. Ostala vrednost orke živine (koža in tudi meso če je dobro) pripade zavarovalnici. Po mojem prepričanju in po prepričanju vseh ostalih živinovrejcev morajo biti zavarovalnice, ki hočejo v resnici uspevati, omejene na eno samo vas, kjer so že večje vasi. Obstojati in delovati morajo tudi v eni sami vasi. Le v tem slučaju pažljivo člani eden na drugega, da se govedo ne zanemarija, ali pa da se zanemarijena goveda sploh ne sprejmejo v zavarovanje.

Pred vojno, ko smo bili zavarovani pri deželni zavarovalnici v Gorici, ni noben član pazil na drugega. Znali so vsi, da je zavarovalnica za celo deželo in vsak je gledal le na to, da mu bo ponesrečena živina dobro plačana. Noben član ni pazil na uspevanje svoje živine, ker je imel skoraj dobiček če mu je poginila. Za kožo in meso pa se sploh nihče ni briga. Tudi ob času penitve, ki se je vršila samo enkrat na leto, se je premalo pazilo na resnično vrednost živinčeta. V slučaju, boleznijo je vladala velika malomarnost, čeprav je deželni odbor plačeval živinovozdravnike. Vsi lepi načrti deželnega odbora so prinesli le zgubo, deželi pa nobene koristi, ker odgovarja resnici, da je v tistem času poginilo največ živine. Po mojem čudno, saj je imel živinovrejec največkrat le korist od nesreče, ki ga je zadela. Po mojem mnenju bi bilo najbolje, če se ustanovijo po večjih vaseh samostojne zavarovalnice, ki naj bodo oblastveno priznane; te pa naj se združijo v Zvezo, ki naj nadzoruje delovanje posameznih zavarovalnic. K. R.

DIJAKI!

V dneih 15., 16. in 17. avgusta se vrši v Gorici II. kongres srednješolskega dijaštva v Italiji.

Pregledati moramo enoletno delovanje naših vrst in jih udrditi za nadaljno delo. Udeležiti se kongresa! Posebno pa ne smemo manjkati delegati raznih skupin. Tovariši načelniki delegacij naj poskrbe, da se kongresa udeležijo čim več srednješolske mladine iz posameznih skupin. Zborovanje prične dne 15. ob 15. uri. Pridite pravčasno. — Srednješolsko udruženje.

Srednješolsko udruženje se zahvaljuje Narodno-gospodarskemu krožku za nakazano darilo Lit. 50.— Srčna hvala.

Preselitev finančnega tehničnega urada. Včeraj je bil finančni tehnični urad premeščen v nove prostore v ulici Cavour št. 6, prvo stopnišče, IV. nadstropje.

Plačevanje pristojbine na državne koncesije. Tukajšnja prefektura javlja, da potече 15. t. m. zadnji rok za plačevanje pristojbine na državne koncesije, ki jo morajo plačati tisti, katerim je bilo pred 24. novembrom 1922. podeljeno italijansko državljanstvo na podlagi člena 8. kr. dekreta z dne 30. decembra 1920 št. 1890, oziroma 2. člena kr. dekreta št. 43, z dne 29. januarja 1922. Po preteku tega roka bo za tiste, ki niso plačali omenjene pristojbine, koncesijski dekret brez vsake veljave. Kar se tiče obveznosti predpisane priprave, so ostale v veljavi dosedanje odredbe.

Tisti, katerim je bilo podeljeno italijansko državljanstvo vsled pravice prostovoljne izvolitve ali opcije v smislu mirovnih pogodb, so oproščeni plačevanja omenjene pristojbine.

Kot dokaz italijanskega državljanstva je veljavno le potrdilo, ki ga izstavi mero-dajni uradnik civilnega stana, ne pa prepis koncesijskega dekreta.

Trg za prodajanje gob se nahaja — kakor poroča občinski urad za nadzorovanje jestvin — v ulici S. Zaccaria. Da se izogne slučajnim zastrupljenjem s strupenimi gobami, se občinstvo opozarja, naj jih nakupuje edino na označenem mestu.

Nalezljive bolezni v našem mestu. V tednu od 26. 7. do 2. 8. 1924 so bili v našem mestu sledeči slučaj nalezljivih bolezni: Davica 8, skrlatica 32, trebušni legar 5, krvava griza 1, paratifus 1. Umrle so 4 osebe vsled skrlatice.

Predavanja. V nedeljo priredi Narodnogospodarski krožek pod okriljem »Prosvete« predavanje o »Zavarovanju goveje živine« v Sempolaju ob 11. uri predpoldne v gostilni Alojzija Lupinca.

Društvene vesti

»D. K. Vesna« Sv. Križ pri Trstu. Strindbergova drama v 3. dej. »Oče« se v nedeljo 10.

Premeščenje sodnikov. Ze davno napovedano premeščenje slovenskih sodnikov iz Goriske se je sedaj tudi izvršilo. Razen sodnega svetnika dr. Ferjantiča v Ajdovščini, ki je na zagonečno čuden način še nadalje ostal na svojem mestu, nimamo sedaj na Goriskem niti enega slovenskega sodnika, nadomestili so jih večinoma Nemci in Italijani iz Južne Tirolske, dočim je nekaj naših sodnikov nadomestilo k nam premeščene nemške sodnike na Tirolskem.

Ali ni to pravi babilonski stolp?

Zrelostni izpiti v Vidnu. Pred komisijo v Vidnu so položili zrelostni izpit sledeči dijaki tolminskega učiteljskega: Cuder Anton, Fili Adrijana, Fleiss Irena, Germek Solza, Kogoj Vladimir, Kravos August, Majnik Anton, Medvešek Angela, Pahor Karl, Pirjavec Marija, Podobnik Brigita, Rutar Ludvik, Zucchiatti Marija, Dovgan Ljudmila, Rutar Marija, Sabadin Teofila, Sancin Emilija, Šavdi Andrej, Sošic Anton, Stoka Nada, Volarič Ivan; gdnca Dovgan je privatistinja.

Prijavljenih in izprašanih je bilo 39 kandidatov, od katerih je bilo uspešnejših 20, naknadno izprašanih bo 12, padlo pa je pri izpitu 7 kandidatov. Če primerjamo

t. m. na splošno željo ponovi igrala se je že privrati z najboljšim uspehom in ob obilni udeležbi. Upamo — ker je zanimanje precejšnje, da bo tudi ponovitev dobro posočena. Začetek ob 17. uri, na kar se opozarjajo posebna okoliščina, ki se prve predstave niso mogli udeležiti, ker se je igralo pozno zvečer. Čladi dobiček je namenjen tuk. podružnici »Prosvete« za opremo knjižnice. — Odbor.

Sestrednjetnica »Čitalnice« v Miraki Bistri- ci se svečano proslavi prihodnjo nedeljo dne 10. t. m. Kdor se želi udeležiti te izredne slavnosti, naj se brez odlašanja oglasi v prostorih društva »Prosveta« (ul. Fabio Filzi 10/1), da se pravčasno poskrbi za korijero. Pri vpisu je treba položiti L 20 za osebo.

Srednješolsko Udruženje: V petek ob 15/ uri odbora vseja širšega odbora. Vabljeni so tudi načelniki vseh odsekov. — Odbor.

M. D. Zaria Rojan. V petek ob 5 in pol vaje hazenice. — Načelnica.

Sentjakobska in magdalenska podružnica »Šolskega društva« imata nocoj sejo.

Sentjakobska »Čitalnica« je pomnožila svojo knjižnico z večjim številom poučnih knjig in mladinskih spisov, na kar opozarjamo posebno našo šolsko mladino, kateri bo v počitnicah poučno in zabavno čtivo gotovo dobrodošlo. Knjižnica posluje redno v poslopu stare policije pri Sv. Jakobu in sicer vsako nedeljo od 10.—11. ure predpoldne.

Pri tej priliki opozarjamo poslednjikrat one člane, ki niso še vrnili v predpisano času izposojenih knjig, naj store svojo dolžnost, sicer bodo morali plačati globo.

Srednješolci prirede v nedeljo 17. t. m. v Gorici v »Trgovskem domu« glasbeno dramatični večer. Ker je spored raznovrsten in zanimiv in ker se dijaštvo marljivo pripravlja, da bo občinstvo obilo užitka, upamo, da bo tudi naše občinstvo prizadevanje našega dijaštva poplačalo z obilno udeležbo.

D. K. N. Tommaso. Danes ob 14 odborova seja. — Tajnik.

Slov. akad. fer. društvo »Balkan« ima danes ob 20.30 svoj redni sestanek z zanimivim in aktualnim predavanjem g. dr. Cernelja »O planetu Marsu«. Sestanek se začne točno! K sestanku in v društvo so vabljeni vsi letošnji abiturienti. — Odborova seja se vrši ob 13ih. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Vsakdanji zlikovški obiski. V zadnjem času so postali tržaški zlikovci zelo podjetni. Pridno obiskujejo razna stanovanja in skoro vedno z uspehom. Posebno pozornost so posvetili stanovanjem družin, ki se mudijo na letovišču. Predpreteklo noč so vlomili v stanovanje inž. Karla Zwinger, stanujočega na obrežju Grumala št. 22. Zwinger se nahaja s svojo družino na letovišču v Portorose, radi tega so zlikovci »delali« brez skrbi. Prebrskali so po vseh kotih, odprli vse predale in omare, iz katerih so pobrali najfinije perilo, obleke in mnogo raznih drugih predmetov. Ko so bili gotovi s svojim poslom, so jo nemoteno odkurili s polnimi colami. Na licu mesta so pustili razno vlomilsko orodje, katero so pozneje, ko je vratarica odkrila tatvino in jo naznanila na policijskem komisariatu v ulici Sanzila, varnostni organi zaplenili. Ker se inž. Zwinger ni še vrnil iz letovišča, ni bilo še mogoče natančno ugotoviti skode, ki so jo povzročili nepoklicanci; ceni se na okoli 5000 lir.

Na podoben način — potem v loma — so prišli zlikovci v stanovanje dr. P. Beskow, ki se tudi nahaja s svojo družino na letovišču. Stanovanje se nahaja v hiši št. 25 v ulici P. Revoltella. To pot pa so imeli zlikovci smolo. Ko so si že pripravili plen, obstoječ iz velike množine perila, oblek in raznih dragocenosti, jih je najbrž prestrašil kak ropot; pač pa so pripravljene cule ter zbežali. Tatinski poizkus je bil odkrit včeraj zjutraj.

Treje stanovanje, ki so ga zlikovci vzeli na piko, je stanovanje trgovca Leonarda Stefanelli, stanujočega v ulici Istituto št. 18. Najbrž so vedeli, da Stefanelli že skoro mesec dni uživa s svojo družino vse udobnosti letovišča. To okolščino so zlikovci temeljito izkoristili. Pobrali so večjo množino srebrne posode, perila in vsakovrstnih predmetov, v skupni vrednosti okoli 4000 lir. Ker so bile cule precej težke, so se zlikovci pri odhodu opirali na Stefanellijevo palico s srebrnim ročajem, ki so jo iztaknili v nekem kotu.

Tatvina je bila prijavljena na kvesturi.

Nesreča pri delu. Pri gradnji nove obrežne ceste med Miramarom in Tržicem se je včeraj popoldne ponesrečil delavec Peter Stošić, star 25 let, rodom Jugoslovenc, stanujoč na Proseku. Prevažal je po trju vozove, napolnjene z izkopanim materialom. Pri tem poslu je po nesreči prišel med dva vozova, ki sta mu stisnila z veliko silo desno nogo; zadobil je široko rano na stegnu.

Po prvi pomoči je bil Stošić prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurški oddelki. Zdraviti se bo moral 3 tedne.

Kolesarska nezgoda. 24-letni pekovski pomočnik Ivan Gasperčič, stanujoč v ulici Ginnatetica št. 11, je včeraj popoldne na vogalu ulice S. Maurizio in E. Tarabocchia zavozil s kolesom v neki javni avtomobil. Mladenček je po ceni izkupil; zadobil je le malo rano na čelu. Dobil je potrebno pomoč v mestni bolnišnici, kamor se je zatekel.

uspehe tolminskega učiteljskega z onimi iz drugih učiteljskih, pridemo do zaključka, da je bil uspeh tolminskega učiteljskega zelo povoljen.

Borba proti jetikl! Ceravno nam gorisko županstvo ne pošilja raznih tudi za slovensko prebivalstvo važnih razglasov v svrhu priobčnenja, vendar smatramo za potrebno posneti po italijanskih listih sledečo objavo goriskega županstva:

V Carraria di Cividale se je otvoril zavod za otroke, pri katerih se je počela pojavljati jetika in ki bi lahko okužili z jetiko tudi sotovalce. Zavod bo odprl celo leto. Natančnejša pojasnila daje mestni zdravstveni svet v ulici Mazzini št. 7 I. nadst.

Ognja varuj nas, o Gospod! V ponedeljek ob 4 popoldne so se začeli dvigati iz hiše št. 73 na Lokvah, ki je last mladletnih Kogoj, ognjeni plameni. Ceravno so prav kmalu prihiteli na pomoč domačini in vojaštvo, ki so z veliko požrtvovalnostjo poskušali omeiti in pogasiti požaru.

Vesti z Goriškega

je vseeno skoraj vse, pohištvo in pridelki, postalo žrtev plamenov, posrečilo se je rešiti le malenkost. Škoda, povzročena po požaru znaša približno 7000 lir.

Iz Idrije: Kakor smo že poročali, je bil dne 4. julija t. l. razpuščen v Idriji občinski svet z g. županom Karlom Trevenom na čelu in bil imenovan za izrednega občinskega komisarja g. general Karl Castelazzi. V uradnem listu »Gazzetta Ufficiale« od preteklega tedna je bil objavljen tozadeveni kraljevi odlok.

Razpustitev občinskega sveta se utemeljuje s tem, češ da so zadnje volitve v rimsko zbornico dokazale, da je večina idrijskih volivcev protivna večini, ki je gospodarila v občinskem svetu. Nadalje se omenja, da so bile vsled naporstva med posameznimi strankami potrebne stalne izredne mere. V takih razmerah je bil v nevarnosti javni red, a na drugi strani je bila očividna potreba reorganizacije občinske uprave v smislu novih zakonov. Vseled tega je postala razpustitev občinskega sveta nujno potrebna.

Kakor je iz vsebine utemeljevanja kr. dekreta razvidno, je bil povod za razpustitev občinskega sveta v Idriji edino ta, ker je imela pri zadnjih državnoborskih volitvah več glasov komunistična kakor narodna stranka, ki je imela večino pri zadnjih občinskih volitvah in 16 svetovalcev, dočim je imela komunistična kot manjšinska stranka 4 svetovalce. Po izidu zadnjih državnoborskih volitev se po mnenju mednarodnih činiteljev torej prejšnja večina občinskega zastopa ni mogla več smatrati kot izraz večine idrijskega prebivalstva. Poročali smo že in ugotavljamo še enkrat, da je bil vzrok temu, da so dobili komunisti v Idriji večino pri državnoborskih volitvah, prvič ta, da je naše delavstvo povsem drugače sodilo o pomenu teh volitev kakor pa o pomenu volitev v občinski svet. Pri zadnjih prišlo namreč v poštev kraljevini gospodarski interesi našega hišnika in delavca, dočim smatramo naši delavci volitve v državni zbor kot izraz razredne solidarnosti do stranke, katere namini delavstvo z raznimi fantastičnimi, a zato tem zapeljivejšimi obljubami, ker je naše delavstvo že samo spoznalo in se o tem prepričalo posebno v zadnjem času.

Drugi glavni vzrok izida zadnjih občinskih volitev je bil ta, da je na dan sv. Jožefa skupina razgretih fašistov, — ki so malo prej prišli na delo v tukajšnji rudnik iz raznih krajev stare in nove Italije — napadla s palicami na cesti mirno idočo skupino komunistov z ženami in otroci. Ker se v našem mestu kaj sličnega ni še zgodilo niti pod prejšnjo vladavino v času najhujših političnih borb, je omenjeni nastop našega mirnega ljudstva presenetil do skrajnosti in volilci so dali duška izrazu svoje nevolje nad omenjenim postopanjem s tem, da so glasovali za komuniste. Slišali smo stare zavedne narodne moke, ki so se izjavljali: »Nikdar ne bi volil komunistov, da ni prišlo do tega dogodka«. Boljše agitacije proti svoji in proti slovenski narodni stranki pač niso mogli napraviti. Naše delavstvo je preveč izobraženo, da bi bilo možno z batinami pridobivati njegove simpatije. Znan je pač izrek: »Močnejša je vez ljubezni kakor vez strahu.« Kadar bodo odgovorni činitelji spoznali dušo našega občana in mirnega ljudstva in z njim temu primerno postopali, bodo tudi naši drugačen odmev, in izidi bodočih volitev jih ne bodo več presenetili.

Ogenj: V noči od sobote na nedeljo ob eni in en četrť je idrijsko prebivalstvo vzbudilo iz sladkega spanja tuljenje siren in plat zvona. V hipu je bilo skoro vse prebivalstvo pokoncu in hitelo na kraj požara. Nesreča pa ni bila velika; gorel je le senik pri hiši upokojenega rudarja Jelenca v neposredni bližini farne cerkve. Ker je bila na mestu takojšnja pomoč, je bil ogenj hitro pogasjen in s tem odpravljena nadaljna nevarnost. V okolici je namreč skupina hiš, ki so večinoma lesene in krite z leseno streho. Pohvalno je omeniti naše gasilce, ki so takoj prispeli na lice mesta z brizgalnico in storili vse potrebno, da se je nadaljna nevarnost odstranila.

Zal da nimajo merodajni faktorji pravega smisla za to tako potrebno društvo. Že nad leto dni zamažajo naši prostovoljni gasilci odobrenje svojih društvenih pravil s strani pristojnih oblastev, kljub temu da je bivši gospod župan K. Treven neshetokrat posredoval v tej zadevi. Žalostno je tudi, da se ovira gradnja tako prepotrebne gasilne doma, za katerega je že pripravljeno društvo in prejšnji občinski zastop potrebne svote. Imenovana zgradba ima poleg prostorov, potrebnih za gasilno društvo, tudi projektiranih pet stanovanj, tako da bi se ob ravno sedaj tako občutni stanovanjski krizi v našem mestu (ko se vidi, kar se dosedaj v našem mestu ni dogodilo, da bi ljudje spali in kuhali v sredini mesta na javnih cestah, izpostavljeni vsakemu vremenu), tudi temu odpomoglo. Koliko koristnega in potrebnega bi se lahko napravilo, če bi se našlo razumevanje za potrebe ljudstva s strani kompetentnih oblasti. Upamo da se bo nove mu občinskemu komisarju g. generalu Castelazziju posrečilo izvršiti to, kar se kljub vsem trudom in naporom ni posrečilo prejšnjemu občinskemu zastopu!

Kojsko. V nedeljo 20. julija se je pripetil v naši občini dogodek, o katerem se še vedno mnogo razpravlja. Omenjena dne se je vračala večja družba domačinov iz Števerjana proti Njivicam. Med njimi je bil tudi F. Krašček. Ko je ta slučajno par korakov zaostal, je nekdo parkrat ustrelil v njegovo bližino. Na Kraščekovo vprašanje, kdo da strelja, je odgovoril nekdo, ki je izjavil, da je orožnik iz Istre in da ne ve, kdo ga vpraša. Zbrala se je večja družba ljudi, ki je spoznala po glasu nekoga petnajstletnega mladeniča iz Njivic po imenu Jančič Karol. Ta se navadno ponaša, da je fašist. Ko so ga spoznali, je pristopil k družbi, začel zmerjati ter groziti s samokresom. Vseled nevarnosti, ki bi lahko nastala, je g. Krašček kot izvalca dal razorožiti, toda ta poslednji je samokres vrgel tedaj od sebe in začel vpiti, da ga tepejo, ter je nato teklo po orožnike. Družba je nato odšla domov. Ob dveh po polnoči pa so prišli orožniki v Njivice ter aretirali F. Kraščka. V zapor v Kojskem je prišel proti jutru brigadir, ki je na nepriemer način zmerjal aretiranca, češ da je Jugoslovian, da hujška prebivalstvo proti državi itd. Kasneje je prišel tudi omenjeni Jančič in je tudi on zmerjal v slabi laščini g. Kraščka na razne načine. Opoldne je bil g. Krašček zopet izpuščen. — Čas bi pač bil, da bi podrejena oblastva vendar že enkrat prenehala s takimi nerodnimi šikanami na škodo našega

ljudstva. Dolžnost višjih oblastev pa je, da porokirajo tudi v tem pogledu za nekako normalizacijo!

Iz Orehovalj pri Gorici. Preteklo nedeljo sem napravil izlet v Orehovalje, ker sem slišal, da ima tamkajšnja enorazredna ljudska šola otroško veselico. Društvena dvorana v priležju s čednim odrom polna orehovskih in miranskih otrok, mnogo domačinov in še več radovednih ženic, par naših spoštovanih učiteljev po poklicu in srcu — vsi polni radovednega pričakovanja in jaz z njimi. Glej!

Dvigne se zagrinjalo. Pevci — otroci, večina deklice od 10. do 14. leta. Zadenela je naša pesem »Oj le šumi gozd zeleni« iz ubranih nežnih grl z vsem čustvovanjem. Gladko-lepol vsi srečni domačini so ploskali svojim pridnim malečkom in očetje — mamice so bili hvaležni svoji — šoli. Igrica »Darežljivi otroci« je bila zelo ljubka. Solze so se porosile po licu občutljivejšim gledalcem in »hvala tebi, slava tebi naš učitelj«, je drhtelo v hvaležnih dušah! Deklamacija »O nevihti« je še mene ganila, a kako je šele delovala v srcih orehovskega trpina. Malo solsko dekletce je dovršeno krasno slovitlo to našo ljudsko pesem našega delavskega kmeta. Deklica je deklamacijo ponovila z najpopolnejšim čustvovanjem in še in še bi jo klicalo hvaležno ljudstvo na oder. In zopet lepo doneča pesem! Inteligentni otroci in njih srečni starši so me kar očarali; nehoti sem rekel: »Blagor učitelju, ki tako vzgaja svoje ljudi!«. Koliko ljubezni vre v teh hvaležnih vaščanih do tebe? Zopet »Igrica o veseli nalogi!« Vila uči nepokvarjeno otroško srce računstva. Žive številke so pele dovršeno in skakale po odru na Vilino zapoved, a deklica je po teh živih slikah spisala svojo domaćo računsko nalogo. Kako ljubko je bilo vse to! In zopet blaglaslo petje »Krasen pogled na ta božji svet!«, a še krasnejši pogled na zavrednega našega kmeta, na srečno mamico, ki zre svojo ljubezen — svoj zaklad — svojo dečo na odru pri delu za duševni razvoj za srčno blagost. Naši pošteti ljudje so vzljubili šolo in svojega učitelja. Deklamacijski dvogovor »Kosec in ženica« je bil tako prijeten, da se je ponovil v največje veselje obeh nežno mladih igralcev. Na to Jurjevanje in recitacija Ljudmila. Ugajala je ljudstvu njegova davna zgodovina. Ta res čarobno ljubka prireditelj je združila dom s šolo, očeta in mater z učiteljem. Govoril sem z domačini v veselici. S ponosom so izgovarjali ime svojega učitelja, ljubezen do njega je dehtela iz vsake misli, a star moder moč mi je rekel: »Blagor našim otrokom, da imajo učitelja, ki je kri naše krvi, a gorje onim, ki tega nimajo!«

Občini zbor pevskega in tamburaškega društva v Biljah. V nedeljo je imelo pevsko in tamburaško društvo v Biljah svoj I. občni zbor ob obilni udeležbi članov. »Zvezo prosvetnih društev« je zastopal na občnem zboru g. dr. Fran Gaberšček iz Gorice.

Iz odborovega poročila, ki ga je podal društveni tajnik g. Karol Šavnik, posnemamo, da je bilo društvo v prvem letu svojega delovanja nadvse agilno; priredilo je namreč 4 društvene predstave in je sodelovalo s svojim tamburaškim zborom pri mnogih prireditvah v sosednjih občinah. Otvorjena je bila društvena knjižnica, ki šteje že lepo število knjig. »Zveza prosvetnih društev« je priredila eno predavanje o društvenem delovanju in poslovanju, predaval je g. Joško Paulin iz Gorice. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika g. Hilarij Franciškin, novi odbor pa tvorijo gg. Nemec Ivan, Karol Šavnik, Emil Saunig, Komel Ivan in Silič Jožef. Namestnika sta g. dca Loban Emilija in g. Mozetič Ivan, revizorja gg. Batistič Mihael in Komel Dominik.

Uverjeni smo, da se bo mlado društvo, ki je tako lepo pričelo s svojim delovanjem, prav kmalu razvilo v krepko organizacijo, ki bo v diko in ponos goriški okolici. Želimo mu na tej poti obilnih uspehov!

Nov slovenski sportni klub na Vipavskem. Po dolgem času nezaupanja, smo se opogumili mi — mladeniči — in si sami ustanovili svoj klub, svoje sportno društvo: S. K. »Caven« v Dobravljah na Vipavskem. Mnoge ovire — in največje je gnotno vprašanje — nam stoji na poti, ali naša volja je trdna in upamo, da bomo vse palogama premagali. Klub si je nadel lepo nalogo: uriti in vzdržati dobraske mladenice in, kar je velikega pomena: gojiti tovarništvo in disciplino. Osnuje si po možnosti vse one sekcije, ki so na deželi pod danimi pogoji mogoče, predvsem nogometni, kolesarski, plavalni in telovadni odsek. Vsega tega pa klub ki se je komaj ustanovil, takoj v začetku brez zaupanja in naklonjenosti ostalih vaščanov in drugih prijateljev sporta — ne bo zmogel. Mnogo pa pomeni že naša volja in naša trdna vera v uspeh. Obrčamo se pa tem potom na vse rodoljube in prijatelje sporta, da nam s katerimikoli sredstvi prikoščijo na pomoč. Klub želi biti v prijateljskih stikih z vsemi jugoslov. sportnimi klubi in naj se vsi dopisi kakor eventualni darovi pošiljajo na naslov: S. K. Caven — Dutovlje, S. Croce d'Aidussina. — Odbor.

Književnost in umetnost
»Istarske narodne pjesme«. Izdala »Istarska književna zadruga«. Pred kratkim smo javili v našem listu, da izide to znamenito in velevažno delo v novi izpopolnjeni in pomnoženi izdaji. Z veseljem javljamo čitateljem, da je ta krasna zbirka, ki je verna slika plemenite duše našega istrskega naroda, izšla te dni in bo v najkrajšem času na prodaj po knjižarnah. Ne sme ga biti med nami, ki bi se ne seznanili s to zbirko pristno-narodnih umovorov iz hrvaškega dela naše dežele. Knjiga vsebuje preko 400 narodnih pesmi — od junaških do ljubavnih in nabožnih, v katerih se izraža ta značaj in čustvovanje naših istrskih bratov. Za danes ne moremo obsejnejše govoriti o tej književni znamenitosti. »Istarski književni zbirki« čestitamo, da se je s to novo izdajo istrskih narodnih pesmi tako častno predstavila široki javnosti, katere bo brez dvoma znala primerno ceniti njen trud in njeno podjetnost. S tem si je na eni strani zagotovila splošno zanimanje tudi za svoje nadaljnje publikacije, obenem pa tudi znova obrnila pozornost kulturne sveta na našega Istrana in njegovo usodo.

»Istarske narodne pjesme« najtopleje priporočamo kot neizbržno zakladnico duševnega bogastva našega naroda.

SPORT

Hazena S. D. Adria proti hazeni M. D. »Prosveta«. V nedeljo dne 10. t. m. se vrši na sportnem igrišču društva Adrije v ulici Calvola nasproti Lloydovega stolpa pri Sv. Andreju hazenaška tekma med S. D. Adria in M. D. Prosveta. Igra začne točno ob 17.30 ter odpade le v slučaju slabega vremena. Ker je to prva tekma te vrste pričakujemo obilne udeležbe s strani našega občinstva posebno pa naše sportne mladine. Ako hočemo pokazati vrlim hazenašicam naše zanimanje za njih trud, moramo v nedeljo napolniti sportni prostor do zadnjega kotička. Pripominjamo le, da ste vrsti v najboljši formaciji, kar obeta, da bo tekma kar najzanimivejša. Torej v nedeljo vsi na igrišče S. D. A. — Odbor.

Celokupno članstvo S. D. Adria želi tem potom Josipu Uršiču, članu sportnega društva Namos, ki se je pri naši nedeljski kolesarski tekmi nevarno pobil, skorajnjega okrevanja, ter mu kliče krepki bratski zdravilo!

Gospodarstvo

LJUBLJANSKI VELESEJEM

od 15.—25. VIII.

Po osvojenju se je razmaknilo v Jugoslaviji zdravo stremenje po razvoju domačih trgovine in industrije. Poleg mnogih zdravih in legalnih podjetij, katere so ustvarila preštevštevavanja vrednih poslovnih inicijatorjev, trgovcev in ustvariteljev nove industrije, se je pred približno 3 leti pojavila ideja vzročnega velesejma. Ta ideja ni važna samo s stališča trgovca, prodajalca, ampak v marsikaterem pogledu važnejša kot misionarska za obveščanje celega tujega merkantilnega mišljenja, ki se interesira za trgovsko-industrijsko produkcijo. Sistematično in dobro organizirano izložbo razstavljenih izdelkov jugoslovenske obrti, trgovine, industrije in tehnike vseh kategorij, nam ne daje samo točen pregled o naraščajoči ekonomski sili, ampak omogoča tudi medsebojno poznavanje ljudi, krajev, produktov in izdelkov, ki so bili le deloma, v največ slučajih pa popolnoma neznani.

Na podlagi te kulturne pojave se informira o napredku dela in kulture tudi vse inozemstvo, potom nesešteti inozemskih obiskovalcev, ki vsakoletno potujejo semaj. Kdor bo posetil IV. Ljubljanski velesejem, kateri začenja 15. avgusta t. l. v Ljubljani, se bo čutil, ko bo med najrazličnejšimi paviljoni našel paviljone vseh strok in obrti, razen tega pa v mnogih tudi raznolika industrijska zastopstva tujine. Obiskovalec se bo lahko prepričal, kaj je v Jugoslaviji premoč jugosl. industrije.

Posetite IV. Ljubljanski velesejem od 15. do 25. avgusta 1924. Tu lahko nakupite vse, kar potrebujete v svojem gospodinjstvu, kar potrebuje industrijskelec za svojo tvornico, obrtnik za svojo obrt, kmet za svoje poljedelstvo. Blago bo izloženo v 21 velikih skupinah.

50% popust v vseh razredih za običajne potniške in brzovlake, izvešeni S. O. in brzovlaki št. 3—6 na progi Beograd—Zagreb. Na parobrodih jugoslov. parobrodne družbe se plača nižji razred, uporablja pa višji. Legitimacije, na podlagi katerih si deležen teh ugodnosti, se dobijo povsod pri denarnih zavodih in častnih zastopnikih a Din. 50.

Planinstvo

Ob morju smo in morje nam nudi glavno torišče za sport; daleč smo od planin — pravih planin — in zato je razumljivo, da ni planinstvo med nami tako razvito, kakor n. pr. v Ljubljani. Vendar je tudi med nami lepa vrsta takih, ki pohitijo na planine, čim se jim ponudi prilika. Njim, potem onim, ki se zanimajo za gibanje kot tako in končno onim, ki jim je namenjeno, da postanejo planinci — sem napisal te vrste.

Nekoliko o razvoju planinstva. Ture posameznikov segajo daleč nazaj v zgodovino. Pravo planinsko gibanje se začelja pravzaprav šele v drugi polovici 18. stoletja. Zibelka mu je bila v deželi planin v Švici. Prvi hribolazci so bili znanstveniki, predvsem prirodoslovci. Znanstvo je premagalo bojazen in strah pred gorami, v katerih so se ljudje do onega časa čutili vtesnjene in ovirane v razmah svojih sil. Prirodoslovec Saussure je l. 1787. dosegel vrh Mont Blanca in s tem nekako otvoril planinstvo. Prvi raziskovalec naših — vzhodnih Alp je Baltazar Hacquet, ki je n. pr. prvi izmeril Triglav. A dolgo planinstvo ni ostalo v službi samega znanstva. Odkrile so se namreč v planinstvu mnogotere privlačne sile za splošnost — razvilo se je turistično in veleturistično gibanje, dostopno za vse sloje. Razmahnilo pa se je planinstvo prav posebno tedaj, ko se je podrla zadnja zapreka — vodništvo. S tem je zadobil značaj sportnega oz. bolj pravilno — sportu sličnega udejstvovanja. Posledica tega je bila, da je padel vrh gore kot edini cilj, ki je zahteval najtežji dostop — zdaj so začeli planinci zavredno izbirati težja pota. Dalje je vsak posameznik skušal doseči čim večje uspehe sam, brez tuje pomoči. Le na ta način je mogel občutiti in si prisvojiti vso veličino gorskih doživetij.

V tem kratkem razvoju se že precej razvidijo nagibi, ki vlečejo planince na planine. Toda manjka še mnogo. Vseh se naštetih ne da, ker jih je mnogo enostavno nepovedljivih. Planinski sport je tako mnogostanski, da se ne more govoriti o njem zgolj z vidika splošne definicije sporta. Ali je pri sportu glavno — veselje ali tekmovalstvo — naj preiščujemo drugi: v planinstvu najde mesta i pristaja ene i pristaja druge definicije i tretji, ki se ne strinja ne z eno ne z drugo. Na planinah najde pač vsak posameznik svojim željam, svojemu mišljenju, svojemu značaju, svoji naravi primerno zadoščenje, čisto svojestastne užitke. Toliko na splošno.

Zdaj pa naj omenim glavne nagibe. Najelementarnejši so: Človeški nagon za telesnim in duševnim udejstvovanjem in za razmahom

njegovih sil. Dalje potovalni nagon, hrepenenje za raziskovanjem novih, tujih stvari.

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

ZUPANSTVO AVČE išče občinskega tajnika, ki bi bil več obeh jezikov. Prosilci naj se zglase v osmih dneh osebno ali po pismeno na županskem uradu. Plača po dogovoru. 997

HISA z zemljiščem, vinogradom, gozdom v lepi legi blizu Gorice se proda za nizko ceno. Valasek, Gorica, Rastello 14. 998

SOBO, kuhinjo, eventualno posamezne kose, prodam. Solitario 4/III. 994

SLUŽKINJA, večja nekoliko italijanščine, se išče. Piazza S. Caterina 4/III. vrata 10. 995

GOSPODIČNA, z dobrimi spričevali, govori hrvaško, italijansko in nemško, sprejme mesto blagajničarke. Naslov pustiti pri upravnistvu. 996

V SREDINI Krasa se proda veleposestvo z velikim poslopjem (v najboljšem stanju) in krasnim vrtom, pripravno za vsako obrt. Kraj je od zdravnikov priporočen letoviščarjem. Cena ugodna. Naslov pri upravnistvu. 977

IV. LJUBLJANSKI VELESEJEM od 15. do 25. avgusta 1924. Popust 30% na italijanskih 50% na jugoslovenskih železnica. Vizum na potni list stane samo 10 dinarjev. Legitimacije Din 50.— dobavljajo se pri Čehovinu Trst, XX Settembre 65, Banca Adriatica, Banca Venezia Giulia, Banco Bolladio. 978

HARMONIKA na 3 vrste, se proda. Vrdela — Sv. Ivan 1100. 982

LEPA trgovska hiša, 9 sob, 2 trgovini, kuhinja, shrambe, skladišča, vrt, kegljišče, na najboljšem prostoru v Kranju (Jugoslavija) se takoj prostovoljno proda. Več se izve pri A. Tivan Gorica, Caffè Venezia. 15/6

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slavec. Via Giulia 29. 968

Posetite

od 15.-25. avgusta

IV. Vzorčni velesejem v Ljubljani

Najugodnejša prilika za nakup vsakovrstne najbolje in najcenejše robe tu in inozemstva. — Velesejske legitimacije se prodajajo v denarnih zavodih vseh mest in dajejo pravo na 50% znižano vožnjo tudi na brzovlakih (razen S.O.E. in br. 3, 6.)

Prirodne krasote Slovenije. — Stanovanja preskrbljena.

Kakor že javljeno,

je družba „BLOCCHISTI MILANESI“ v sredo 6. avgusta začasno zaprla lastna skladišča v Trstu Corso Vitt. Em. III štev. 25 ter jih bo odprla v najkrajšem času z velikimi partijami svilenin, blaga, platna, bombaževine i. t. d.

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA

Roman.

Pred štirimi urami sta odpotovali z vlakom. Moja žena je preveč omejena, da bi mi mogla aktivno pri stvari pomagati, pač pa bo pasivno pomagala, ker bo vzdrževala zvezo med menoj in gospićo Vanstone. Vočigled temu sem pripravil svoje obleke sam krtačiti, se sam briti in še druge neprijetnosti opravljati. Medli ostanek zdrave pameti, ki ga je gospa Wragge še posedovala, se zdi da jo je zapustil. Ko sem ji dovolil, da odpotuje v London, mi je stavila takoj dve vprašanji. Vprašala je, če sme ven k nakupovanju in če sme pustiti domo kuhinjsko knjigo. Gospića Vanstone je pritrčila obema vprašanjem in od tistega trenutka se ne prestopa omeje. Še zdaj sem hripav od brezuspešnega prizadevanja, da bi jo spravil v red. Je pač velik otrok in brčkone ji gospića Vanstone zato zaupa več, kakor bi zaupala kakšni ženi, jaz pa poznam otroke, velike in majhne, boljše od svoje lepe nečakinje, zato pravim: Čuvaj se človeške nedolžnosti katerekoli oblike, ako ti je na tem ležeče, da ne izdaš svojih tajnosti.

Sedaj, ko sem sam, morem nemoteno razmišljati, kako se približam mladem Vanstoneju. Da je brčkone stiskavec, me ne plaši.

Svoj čas sem imel pri ljudeh, ki so bili ravno tako zatelečani v svoj denar, najlepše gnotne uspehe. Edina resnična težava je gospa Lecount; ta dama zasluži moje resno uvaževanje. Za danes zaključujem.

Ob tleh. Odpiram zopet knjigo, da zapišem še neko nepričakovano odkritje.

Spomnil sem se namreč, da je gospića Vanstone vzel s sobo samo eden kovčeg izmed treh, in da bi pregledovanje njenih stvari moralo nekaj koristiti. Ker sem v prejšnjih časih tupatam proučeval tuje ključavnice, mi ni bilo težko sprijazniti se s kovčegoma gospiće Vanstone. Prvi ni imel nič zanimivega zame. Zato pa mi je drugi, ki je vseboval garderobo in druge potrebščine za dramske predstave, odkril tajno njegove posestnice.

Našel sem vse obleke — z eno značilno izjemo: Kostim stare dame iz severa je manjkal, kostim ene slike, ki je bila njena najboljša točka, tista v kateri je v glasu in obnašanju tako verno oponašala staro vzgojiteljico, gospićo Garth. Lasuja, obrvi, klubok in pajčolan, na hrbtu in v ramenih vatirana obleka, barve in šminke za stare — vse je proč. Ostala je samo mantilja iz rožaste svile, ki je dobra za oder, toda za po dnevi preveč kričeča.

Iz tega sledi samo tole: Kakor gotovo tu sedim, bo otvorila svoj vojni pohod proti Noelu Vanstoneju pod krinko, ki je najmanj sumljiva, pod krinko gospiće Garth.

Kaj pa naj napravim iz te skrivnosti? Moja nekdanja varovanka je drugačna, kot so druga mlada dekleta in je pripravljena na

vse pri zasledovanju svojega smotra. Če bi se mi šlo za življenje, ne vem, kam se bo nagnila tehtnica sreče in zato ne vem, katero pot naj jaz ubrem.

Ob petih. Napravil sem mojstrski kompromis, držal se bom obeh strank.

Najpoznejše jutri popoldne bodo v Vamxhull Walk, Lambeth prejeli brezimno pismo, ki pride tja po isti poti kakor ono, ki ga je prejel gospod Pendlr.

Pismo je kratko in obvešča gospoda Noela Vanstoneja v vznemirljivih izrazih, da postane žrtev zarote, ki jo vodi mlado dekle, ki se je že pisemno obrnilo na njegovega očeta in nanj. Ako je pripravljen primerno nagraditi pisca, tedaj bo zvedel, kako se ima čuvati. Odgovor v »Times« »nepoznanemu prijatelju« mora označiti točno nagrado za uslugo, ki se ne da preplačati.

Ce se ne zgodi kaj nepričakovanega, tedaj me mora to pismo spraviti v položaj, ki bo odgovarjal mojim interesom. Če prispe odgovor in če bo ponujena mi nagrada dovolj visoka, tedaj prestopim v sovražni tabor. Če mi gospod Noel Vanstone ne odgovori, ali pa prenikno oceni mojo pomoč, tedaj ostanem tu in počakam, ko me bo gospića Vanstone potrobovala. Če se gospa Lecunt vmeša v zadevo in mi nastavi past, tedaj ne vem o vsej stvari nič, kakor hitro se pojavi tretja oseba.

Prihodnji teden bodo časopisi zame zelo zanimivi in radoveden sem, h kateri stranki pripadem.

Na 4. strani, v 3., 4., 5 stolpcu:

Važno za matere

Gotovo vloga igra tudi prarodstvo med zemljo in človekom, tesna vez med veliko naravo in najpopolnejšim bitjem n. n. Je to spomin na ono zlato dobo, ko je človek bival na zemlji kot svobodni sin narave. Zato tudi toliko radost, kadar se planinec odnese verig sodobne hiper- od pseudokulture, ko namreč zadnja svobodni zrak milo narave. Ti nagibi so občudljivi, zato se tičejo vseh planincev. So pa drugi nagibi, ki veljajo le za del planincev. V glavnem si lahko mislimo tri skupine, katerih lahko za silo opredelimo planince.

1. Pri nekaterih je glavni nagib mirno uživanje nepopisljivih krasot gorske narave. Na planinah si krepijo telo in dušo, pozabijo zemeljske nadloge, iščejo lek, kadar jih je življenje ranilo in utrudilo, tam zadobijo zopet mir in zadovoljstvo, vero v sebe in v neskončno veselje (Kunaver). Mogočno učinkuje razgled na oko in dušo, ki pijeta ure in ure krasne oblike bližnjih, nebotičnih gora obenem s hrepenenjem za daljino daljavo...

Nad mano, pod mano — krog mene je Bog. Na svobodni gori in zemljskih nadlog.

2. Nagib, ki je s prejšnjim v nasprotju, je elementarni narave:

Hej, to je radost mojega srca, kedar drevje ruje po gorah vihar, kedar ognjene strele vdar na vdar... (Aškerc — »Zlatorog«).

Med elementarni narave pa mislim poleg viharja in sličnega sploh zapreke, ki jih je pošta na narava planincem pod nož. Predvsem to so one nevarnosti na plezalnih in zimskih turah. In tu se kaže planinstvo kot visoka pesem človeške volje. Planinec hoče priti na svoj vrhovični cilj preko vseh težav, on drzno kljubuje tudi nevarnostim, ki mu zapirajo pot v krasoto narave. Srce in pljuča se mu širijo, ko se bliža po prestanih naporih svojem cilju. In resnejši — pravi Kunaver — rekel bi popolnejši, zmogljivejši se vrne planinec z visokih planin na delo v dolini. Je li to obsojila vredno? Neizmiselnost tveganja življenja, tratenje energije? O, ne! s tem si človek energije pridobi, porabljen energije se mu stotero povrne. Pa nesreče! Ali ni človeško življenje predragocena stvar, da bi se izpostavljalo? Res je, življenje je dragoceno — ali čudno je, da baš življenje onega, ki izvaja gornje zaključke navadno ni bogve kaj dragoceno. Določnikom je ideal sedeti na zapeku in uživati. Nesreče se res dogajajo — toda mar ne tudi v drugih panogah? Večinoma je vzrok nesrečam nepravilnost in neizkušenost. Nepravilni vzroki so: grdo vreme, kamenje, plaz i. dr. Mari naj radi tega opustimo planinstvo? Korajže je treba, ako hoče doseči svoj cilj — tako je pri vsaki resni stvari.

Taki planinci, ki ne hodijo po nadelanih potih si večbajo vse zmožnosti, tudi take, ki so današnjemu človeku v prav mali meri še ohranjene n. pr. lastno utiranje poti. Ako se v popolnoma nepoznanem svetu spozna, ako izmed toliko mogočih najde pravo pot — imaš poseben, svojevrsten užitek.

3. Znateljnost v sedanjih časih navadno nima več one gonilne sile, pač pa jo planinstvo kmalu vzbudi. V nizavi greš mimo nebroj prirodnih pojavov, ne da bi se zmenil zanje. Na planinah si tako blizu narave, da na razne pojave ne moreš ubežati vprašanjem: Zakaj in kako? Od kod in kam? Rastlinstvo, živalstvo, vremenoslovje, kamenje, planinska bolezen, delovanje človeškega organizma in drugega polno zija v tebe z velikimi vprašanji.

Poleg teh treh glavnih nagibov so še druge mikavnosti.

Turistiko imenujejo vedo o spoznanju prirodnih estetik, prirodnih harmonij. Priroda je umotvor, a največkratne slike imamo pač v planinah. Umotvor — v tem slučaju gorske narave — se nikoli ne naveliča: čim večkrat in čim dalje ga gledaš, tem več krasot vidiš v njem. Kakor vsaka umetnost, ima tudi planinstvo svoj etični moment: očisti, dviga naše čute.

Planine so šola značajnosti. Nbroj je prilik, ko mora planinec biti miren in hladnokrven — duh in telo morata delati skladno. Koliko samozatajevanja je potrebno! Pogrešamo udobnost, učimo se zmernosti, prenašanja raznih težav — a vse to krepki duševno moč. Tam je šola za tovarišico. Planinske družbe tvorijo — vsaj tvorile bi naj — skupno eno telo z eno dušo. Drug za drugega nosijo odgovornost. Na planinah se učimo ljubiti svojo domovino — saj so planine njen najlepši kras in ponos, kar je tako lepo izrazil Zupančič:

... planine!

Tam zemlja je naša zakipela, Zahrepenela, v nebo je hotela...

S tem sem orisal planinski raj, a zavedam se dobro, da ni niti senca raja podana. Podal sem glavne nagibe. Izpolnitev teh in onih nedopovedljivih tvori one planinske užitke, so jih pozna planince, o katerih pa je vsaka oeseda prazna pena. Tu je vsako argumentiranje zastoj in odveč — lepo in kratko je povedal naš planinski slavček:

Zakaj nazaj? Ne vprašajte zakaj! Nazaj v planinski raj!

Dve besedi o planinstvu in mladini. Umevno je, da ima planinska ideja največ pristašev med mladino, posebno se med dijaštvom. Mladina je najbolj dovzetna in mora tvoriti kvas vsakega gibanja in človeštva sploh. Je že v naravi mladine, vendar je dolžnost gotovih činiteljev (starišev, učiteljev in dr.), da pripomorejo s svojim deležem. Prekipajoče sile mladine je treba dobro porabiti, spraviti v pravi tir. Mladim očem je treba pokazati visoke vzore, navdušenja potno srce je treba utešiti z lepimi in koristnimi cilji. Sicer se kaj lahko zaide na stranpot in mlade moči se trošijo v pijači.

Kaj pa je lepše, vzvišenejše od planin! Vse, kar sem omenil, velja pač najprej in v največji meri za mladino. V planinah si nabere sile za poznejše življenje. Tam se nauči vztrajnosti, tako potrebne lastnosti za moško, značajno življenje — lastnosti, ki jo vidi lahko nazorno n. pr. v rastlinstvu na drevesni meji, kjer se bori za težavni obstoj proti viharju, mrazu in plazovom. Planine so ogromna glavnišča za poznejše življenje. Instinktivno je mladina to spoznala in zato daje iz sebe toliko navdušenih planincev, posebno takih, ki jih mika boj z elementi. Plezanje je njena stroka, v naskokih na strme stene vriska mlada duša. Kar se tiče nas Slovencev, zastopamo dokaj čisto mesto v planinstvu. Kot majhen narod sicer nimamo tiste dolge roke, da bi istodobno z velikimi narodi zajeli kako novo stvar — toda ako jo enkrat primemo, je ne izpustimo zlepa — dal čisto spravimo se velike narode v koš.

Slov. planinstvo se začel nekako z Val. Vodnikom in Val. Staničem. Vodnik, prvi slov. pesnik, se je popel 15. avgusta l. 1795. na Triglav. Krasota mogočnega gorskega narave je nanj tako močno učinkovala, da je spesnil pesem (»Na Vršacu«), s katero (počez dveh

drugih) se je dvignil nad navadni nivo svoje pesniške žile. Ta pesem je izšla l. 1806., torej precej zgodaj tudi z ozirom na svetovno slovnost o planinstvu.

»Oče slov. planinstva« pa se imenuje Val. Stanič, slov. pisatelj. On se je povzpela na vrh Triglava 21. septembra 1808. ter barometrično dognal njegovo višino. On je tudi na tujem izvršil ture, s katerimi si je pridobil občno slavo.

Vodnik je zmagal Triglav kot četrti. Prvi ga je neki Lovro Willomitzer iz Stare Fužine l. 1778. Vse te prve in še naslednjih dvajset je vodil na vrh vodnik Kos Matevž.

Plan. društva so se začela ustanavljati v drugi polovici preteklega stoletja. Prvo je bilo v Londonu (l. 1857.). Pri nas je planinstvo tako daleč dozorlo l. 1893. Pri ustanovitvi S. P. D. je igral odločilno vlogo nacionalni moment. Nemci so grozili, da si prisvojijo naše slov. planine. In nastal je boj, ki ga lahko zasledujemo vso dobo obstoja S. P. D. — boj, ki ga je naš narod častno dobojeval. Statistika iz l. 1912. govori, da stoji S. P. D. glede števil članov in koč na zelo odličnem mestu.

Delo za naše planine ni težko... saj je vendar užitek. Le poskusni in poskusni enkrat planinski napoj — žal ti bo za... prostost onih časov, ko nisi poznal planin, priklenjen boš nanje za vse čase — ako ti bo dano, da se jih dotakneš, boš pil, pil, pil...

— D. A.

Odprava zime na zemlji

Julij Verne, znameniti francoski pisatelj znanstvenih povesti, je marsikaj sanjal v svojem življenju. Njegovim sanjam so se v njegovi dobi muzali celo resni znanstveniki, danes pa, ko ve človeštvo nekoliko več kot v njegovevrem času, opažamo, da so se mnoge njegove sanje uresničile. Američani so tudi na glaslo kot take vrste »sanjaci« in Evropa se jim radi tega kaj pogostoma posmehuje. Navzlic temu čujemo vsak dan, kako Američani doživljajo svoje sanje in jih izkoriščajo. Marconi je pač bil, ki je končno rešil problem brezžičnega bravljanja, Američani so pa bili, ki so njegov izum najtemeljitejšo izrabili in ga izrabljajo še vedno. Nedavno sem čital v enem naših listov, da »v našem mestu živi gospod, ki ima lastni brezžični sprejemni telefon«. To je velika novica. Na onstran Atlantika so pa šolski otroci, ki izdelujejo take sprejemne aparate sami doma, da poslušajo z njimi koncerte in drugo na razdaljo trideset ali štirideset milj, pa tudi več. Pisec teh vrstic je sam poslušal dvajset milj oddaljeno godbo na radijem aparatu, ki ga je izdelal desetleten deček. Pa dovolj tega.

Eden ameriških »sanjacev« je Charles S. Corrigan, inženir po poklicu. On pravi v svojem članku, ki ga je priobčil v znanstvenem mesečniku »Science and Invention«, da bi človeštvo povsem lahko zavilo zimi vrt, če bi le imelo voljo za to. Samo toliko energije, in materiala naj bi porabilo kot v zadnji vojni, pa bi se rešilo zime za vselej. Kako? To bom po njegovih izjavahil pojasnil v naslednjem.

Ze vsakemu soljarju je danes znano, da je bilo podnebje na severnem tečaju zemlje nekoč tropično. Daleč na severu so raziskovalci našli veličanske sklade premoga in to dejstvo ne pomenja drugega kot to, da je tam nekoč rastlo bujno rastlinstvo, tako bujno kot kjerkoli drugod na zemlji. V ledenikih Alaske so našli ohranjena drevesa in drugačnje rastline, ki kažejo, da je tam kraljevala nadtropična klima takorekč do dneva, ko je nenadni mraz vse zakopal v led. Delje so našli v ledenikih krasno ohranjene dinosaure in druge prazgodovinske živali. To dokazuje, da so bile se žive, ko jih je zajel led. Skoro neopazno a silovito gibanje ledenikov je v prah zmlelo rastlinje, živali in tudi skalovje. Le tisti posamezni predstavniki tedanjih dni, ki jih je stranski pritisk dvignil na površje predno se je splošno gibanje ledu začelo, so ostali, da nam pričajo o srečnih dneh večnega in splošnega poletja na zemlji, ki jih ni več.

Okoletdeset let je od tedaj, ko so znanstveniki pokazali, da so ledeniki v davnih dneh pokrivali mnogo več zemске površine nego danes. Našli so struge in pota ledenikov. Pročevali so jih tako temeljito, da vemo danes natančno, do kam je segala tedaj ledena skorja. Samo tega ne morejo še neovrgljivo dokazati, ali je bilo ledenih dob več nego ena in kakaj so bile.

Nekateri geologi pravijo, da je bila samo ena ledena doba, drugi menijo, da jih je bilo več. Nekateri astronomi so mnenja, da so ledene dobe nastale vsled velikih varijacij zemské poti okoli sonca, drugi pa mislijo, da obstaja stožčasto gibanje zemské osi in prerokuje, da bo nastala na zemlji ledena doba vsakih enaindeset tisoč let.

Mi vemo, da se zemlja hitro ohlaja, če odjema toplota sonca. To vidimo vsak dan sami; ko hitro sonce zatone, pada toplota ozračja in nastopa hlad. Dalje vemo, da se na soncu od časa do časa pojavijo strahovite erupcije, ki izbruhajo, ki so temnejše nego ostali deli sonca in jim pravimo navadno solneče pege. Solnečne pege pa pomanjšajo svetlobo in toploto, ki nam jo daje sonce. Na podlagi tega dejstva sklepa inženir Corrigan, da se je pred kakimi 40.000 leti pokazala na soncu gigantna solnečna pega, ki je v hipu odrezala zemlji solnečno svetlobo in toploto. V teku nekoliko ur so na obeh tečajih zadivljale veličanske snežne nevihte in pokrile vse z ledom in snegom. Mrzel val je bil tako oster, da je zgostil in zledenil skoro vso vlogo ozračja.

Vsekakor, tam okoli ekvatorja je bilo še dovolj toplote, da je živalstvo moglo ostati živo. Potem so tu velika jezera in morja. Voda začne zmrazovati šele tedaj ko je vseskoj do dna ohlajena do ničle. Navzlic silnemu mrazu je preteklo gotovo dokaj časa, da so se tako velike mase vode toliko ohladile. Potem so bili tudi veliki oceanski toki, ki so preprečevali zmrazenje morja. Ker je mraz izčrpal iz zraka skoro vso vlogo, se je v drugih, toplejših krajih povečalo izhlapevanje vode. Nagel tok z vlogo nasičenega, toplejšega zraka proti mrzlim krajem je povzročil v slednjih neprestano sneženje. V kratkem času je postala snežena odeja na stotine metrov debela in je tehtala milijone ton. Sneg je radi take silovite teže postal led.

Gigantna solnečna pega je morda trajala samo štirinajst dni, morda en mesec; na vsak način je sonce v kratkem času prišlo do svoje normalne moči; ampak led se ne topi tako naglo kakor se dela. Desetisočkrat več toplote je treba za raztalitev enega kubičnega čevlja ledu kot za zvišanje toplote kubičnega čevlja zraka od ničle do 30 stopinje Celzija. Dasi je sonce takoj začelo s taljenjem veličanskih ledenikov, dasi ga je več raztalilo po dnevu kot se ga je znova napravilo ponoči in dasi ga je več raztalilo poleti kot se ga je stvorilo pozimi, je vendar preteklo več deset-tisočletij, da so se ledeniki pomaknili tako daleč na sever (odnosno na jug) kakor so danes.

Čim manj ledenikov je bilo, tem manj ledu, da bi ohlajal zrak in zime so polagoma postajale toplejše. Toda čim bolj gremo proti severnemu ali južnemu tečaju, tem manj moči ima sonce za taljenje ledu in danes, po 30 ali 40 tisoč letih imamo še vedno na dva milijona milijard ton ledu na tečajih. Ako bi imeli ta led tam kje ob ekvatorju, bi ga sonce raztalilo v nekaj mesecih, na tečajih ga pa raztalilo samo okoli dvesto milijard ton na leto in tako bo treba še okoli deset tisoč let počakati, da bo zemlja rešena ledu.

Navzlic temu, da je led trdo telo, poseduje čudno svojstvo, da »teče« naprej, če ga potiska kaka stalna sila. Tako sila je tudi njegova lastna teža in to je vzrok, zakaj led v ledenikih teče navzdol. To »tečenje« seveda ni posebno brzo, ker v celem letu prepotuje led morda komaj sedemdeset metrov dalje, tristo do štiristo metrov na leto je pa že njegova največja hitrost. Na podlagi tega vidimo, da narava uničuje led na dva načina; prvič direktno s solnečno toploto, drugi pa s tem, da ga potiska naprej proti morju, kjer se odlamlja. Čim toplejša je zima, tem dalje v morje se pomakne led tam, kjer se steka z njim. To pojasnjuje, zakaj se v pomladih, ki sledijo milim zimam, prikaže toliko plavajočih ledenih gor, ki jih nesejo morski tokovi proti toplejšim pasovom, dokler se ne raztopijo. Ogromnemu težnemu pritisku ledenikov pomagata tudi izpreminjanje temperature. Temperatura ledu sicer ne more biti nikoli višja od ničle, a nižja je lahko. Tako je njegova temperatura ponoči nižja nego podnevu in nižja pozimi nego poleti. Radi izpreminjajoče se temperature se led istomerno krči ali razteza in povečuje s tem hitrost svojega toka proti svojemu prostemu koncu, to je navzdol proti morju ali proti dolinam. Ko se v zvišani temperaturi pomakne led navzdol, ostane tam, ker ni dovolj trden, da bi vso maso potegnil zopet nazaj navzgor, ko se v znižani temperaturi krči. Ko prilze led tako s hribov v doline, se najde v toplejšem kraju, kjer ga je

hitrejši konec; kadar je pa na potu proti morju, se v stiku s slednjim odlamlja v ogromnih masah, bodisi vsled svoje lastne teže ali pa vsled izpodjedajoče lastnosti morja. In po naravnem zakonu nosijo polarna morja ledene gore proti ekvatorju.

In človek, ki opazuje ta proces, zaželi pomagati naravi pri njenem delu. Z razstrelivi, ki jih je človeštvo v svojo tako nepopisno škodo porabilo v svetovni vojni, bi v teku desetih let lahko poslali grenlandske ledene gore proti Indiji. Najprej bi bilo treba armade delavcev poslati v kraje ledenikov. Ob obalah morja bi zavrtali v ledenike globlje mine, jih napolnili s silovitimi eksplozivami, ki jih imamo in veličanske kose ledu bi pomaknili v morje. Z vlačilnimi parniki bi te ledene gore odpravili proti gorkim morskim tokom in z brezžičnim brzojavljanjem obveščali potem druge ladje, da bi ne trčile v nje. Pravijo, da je v Antarktiku, to je pri južnem tečaju zemlje, en ledenik, ki se dviga 300 čevljev nad morjem in je dolg 500 milj. Ako bi od tega ledenika po vsej njegovi dolžini odrezali tisoč čevljev širok kos, bi osvobodili svet od 75 milijard ton ledu. Ko bi bila ta masa odstranjena, bi se ostali led hitrejšo pomikal naprej in tako bi naslednje leto delo ponovili celo v večjem obsegu. Medtem bi armade mož posetile druge ledenike in teden za tednom bi kršile veličanske ledene gore od njih.

(Konec prih.)

Borzna poročila.

ogrske krone	0.0275	0.0325
avstrijske krone	0.0317	0.0337
češkoslovaške krone	67.40	68.—
dinarji	37.75	38.—
leji	9.75	10.25
marke	22.70	22.80
dolarji	123.75	124.50
francoski franki	4.28	4.30
švicarski franki	191.35	191.70
angleški funti papirni	84.—	84.—
Benečijske (vojnoškodninske obveznice)	84.—	84.—

il cioccolato vermifugo

Popolnoma varno naložen denar
v JUGOSLAVIJI
LJUBLJANSKA ::
POSJOJILNICA
r. z. z. o. z.
v novo preurejenih prostorih
Mestni trg 6 v Ljubljani Mestni trg 6
sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoče račune, jih obrestuje po 8%
ter jih izplačuje takoj brez odpovedi in brez odbitka. - Večje hranilne vloge z odpovednim rokom. - Obrestuje tudi višje po dogovoru. 16/1

ATHENEUM
Gorica - Corso Verdi 36 - Gorica
S 1. avgustom se je odprl tečaj italijanskega jezika za učence slovenskih srednjih šol. — Cene zmjerne. Reflektanti so naprošeni, da se javijo čim prej.

Zobozdravnik
dr. Lojz Kraigher
specialist za bolezni v ustih in na zobeh
srejanje za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila
v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria 20)
od 9-12 in od 3-5. 127

Inserirajte v „Edinosti“

Stara dobroznana gostilna
v Sv. Križu pri Trstu št. 139,
se da v najem radi bolezni. Hiša je nova in moderno zidana. Poleg je lep vrt. — Maganja Jakob. (495)

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje
kupi
Zlatarna Albert Povh
Trst, Via Mazzini 46 (25)

Najstarejši slovenski denarni zavej.
Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poročtvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebiana št. 19, I. n.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.
Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.
Uradne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.
Št. telef. 25-67. 8

DAROVI

Martin Pečar iz Sv. Barbare je daroval za »Solsko družbo« v Trstu Lit 3.—

Za »Počitniško akcijo naše dece« so darovali: N. N. Lit 250. Tržaška posojilnica iz hranilnice L 200. Živnostenska banka 50. G. M. B. 50. g. dr. J. Agnetto 50.

Pri poslovitvi g. Milene Pirjevec iz Sežane je daroval »Klub Debelih« Solskemu društvu L 46.50.

Sportnemu društvu »Adria« so darovali za nakup daril dirkačem dne 3/8 t. l. na polo goj spodične Olge Kravos sledeči gg. Olga Pašnjek, Gregor Babič, Josip Ulčakar, Jakob Perjav, ime nečitljivo po L 10.— Gregor Zida mlajši L 25.— Trdka Manko L 20.— Dušan Step. L 80.— N. N. L 5. N. N. 5. Tavcar L 5. Po L 2.— Gernek Avgust, J. Griža, N. N., A. D. Ostroški, P. F. L 5.— Colja L 3.— Pd L 1.— Guardjančič in Verč. Tržaška posojilnica in hranilnica je nakazala L 100.— Živnostenska banka L 50.— Gospodična Kocban nakazala L 11.— Skupaj L 371.— Srčna hvala vsem darovalcem.

V Boljuncu je v veseli družbi pri Zovaninu stavlil sitni Ciril na dražbo enega raka, ki je prinesel »Solskemu društvu« 15 L 15 st. Oj ti presneti rak! Hvala Bogu, da Boljuncani čisto struge samo enkrat na leto.

Pogrebno podporno društvo pri Sv. M. Magdarje tamošnji podružnici Solsk. d. mesto cvetja na grob pok. Josipa Coka večletnega odbornika in podpredsednika L 50.

V počastitev spomina pokojne tovarišice Line Žagar nabrali člani in članice M. D. P. — Trst, 60 Lir za refekcijo pri Sv. Jakobu.

Naročajte in širite „EDINOST“

PETE
PODPLATI
PALMA
iz pristinega kaučuka.
„PALMA“ Trst, Via Coroneo 9.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Via Pier Luigi da Pulestrina 3, pritličje
Obrestuje navadne hranilne vloge po 5%
Večje vloge, vezane na odpoved po dogovoru.
Sprejema tudi vloge na tekoči račun in v DINARJIH
ter jih obrestuje pod najboljšimi pogoji.
Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune
Posoja hranilne pušice na dom.
Daje posojila na poročstvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.
Uradne ure od 9-1 zj. od 1/4-1/2 6 pon.
Posojna hranilnični račun št. 11327. Tel. 16-04.

BANCA ADRIATICA
Ustanovljena leta 1905.
Delniška glavica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.
Glavni sedež: TRST, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača).
Podružnice: ABBAZIA — FIUME — MILANO — ZARA.
Eskomptira trgovske menice. Daje predujme na blago, vrednostne papirje.
Jamči italijanske kredite v Jugoslaviji in jugoslovenske kredite v Italiji ter eskomptira tozadavne akcepte.
Otvorja akreditivne za nakup blaga. Inkasira menice in račune. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Izvršuje nakazila v dinarjih na vseh trgih Jugoslavije.
Sprejema vloge v Lirah in Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru. — Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje po 4% netto.